

Merkantilizmus

- stotožnenie bohatstva krajiny s peniazmi (drahými kovmi), predmetom skúmania je obeh
 - bohatstvo vzniká v neekvivalentnej výmene medzi jednotlivými krajinami, zdrojom bohatstva je obchod
 - tvorcem ekonomického myslenia je štát, má aktívne zasahovať do ekonomiky
- A) raný M monetárny - zamedzenie vývozu drahých kovov z krajiny
B) rozvinutý M manufaktúrny - vývoz má byť vyšší ako dovoz, aktívna obchodná a platobná bilancia)
J. Child, T. Mun, A. Montchretien

Klasická ekonómia

W. Petty - abstraktná, kauzálna a štatistická metóda, hodnotu vytvára iba práca vynaložená na ťažbu drahých kovov, ostatné práce tvoria hodnotu len nepriamo, výmenou za peniaze

Fyzikratí

hľadajú zdroj vo výrobe, a to v poľnohospodárstve. Len tu prevyšujú vyrobené statky spotrebu. Rofník zožne viac než zasial a spotreboval.

Klasická škola

Adam Smith - Prírodný poriadok zodpovedá povahe egoistu a nastoľuje sa a funguje samočinne. - myšlienka neviditeľnej ruky, treba odstrániť št. zásahy a nastoliť hosp. slobodu

David Ricardo - obdobie priemyselnej revolúcie, Zásady polit. ekonomie a zdaňovania. Mzda pre robotníkov, renta pre vlastníkov pôdy, zisk kapitalistom. Prírodná (čo stačí robotníkovi a rodine) a trhová mzda (na základe dopytu a ponuky). Pôvodca železného mzdového zák. Zisk je zvyšok z predaj ceny výr pred zaplatením a po zaplatení práce. Rastom obyvateľstva treba obrábať aj menej úrodnú pôdu - diferenciálna renta.

J. B. Say - výroba tovaru je tvorba užitočných vecí, na kt sa podieľa P,P,K

J. S. Mill - Zásady politickej ekonomie

Marxova ekonomická teória

Kapitál 1, Kapitál 2, Kapitál 3, Teória o nadhodnote

abstrakcia, dedukcia, historické a dialektické metódy - materialista

Abstraktná a konkrétna práca

Tovar - dialekt jednotu užitočnej a výmennej hodnoty, v kt sa prejaví hodnota
Práca (cieľ účel činnosť pretvára statky na uspokojovanie potrieb) - pracovná sila (schopnosť človeka pracovať, súhrn fyzických a duševných vlastností) odlišoval
Hodnotou práce vyjadrujeme hodnotu statkov na jej reprodukciu
Nie je možné vylúčiť krízy - vykorisťovanie robotníkov
Sociálna revolúcia - premena kapitalizmu na socializmus, odstránenie protichodných názorov kapitalistov a robotníkov
Teória nadhodnoty: Hodnota = kapitál + pracovná sila + pôda

Neoklasická ekonómia

Rakúska škola

Angloamerická (kembrižská) škola

lausanská - matematická škola

Teória dopytu vysvetľuje prečo rastom ceny dopyt klesá.
Verzia kardinalistická (meranie užitočnosti v absolútnych jednotkách) a ordinalistická, spotrebiteľ vedie najmä snaha maximalizovať svoju užitočnosť, výšku uspokojenia svojich potrieb prost. spotreby urč statku al služby
Spotrebiteľ je schopný odhadnúť užitočnosť, ktorú mu ponáša spotreba urč statku.

Keynesove teórie

1, Zákon klesajúcej užitočnosti vyjadruje, že s rastom spotreby určitého statku rastie celková užitočnosť až po množstvo, keď je potreba plne nasýtená, potom má klesajúcu tendenciu, po urč. množstve sa statok stáva zbytočným a klesá jej hraničná užitočnosť, t. j. prírastok užitočnosti pripadajúcej na dodatočnú jednotku statku.

2, Keď nie je možné uspokojiť všetky potreby, treba ich uspokojiť tak, aby intenzita ich uspokojovania bola zhruba rovnaká.

3, Najväčší pôžitok z uspokojovania potreby, kt si človek zabezpečil vlastnou prácou, možno dosiahnuť len vtedy, keď sa preruší uspokojovanie takejto potreby v okamihu, kedy sa posledný z nej pociťovaný pôžitok rovná námahe z práce ktorá ho umožnila.

Rakúska škola

C. Menger, F. Weiser - škola hraničného úžitku / subjektívna psychologická škola

Hodnota tovaru nie je daná len užitočnosťou, ale hraničnou užitočnosťou, je potrebné brať do úvahy nielen spotrebu, ale aj stupeň jej nasýtenia. Treba mať na zreteli:

a)úžitok - charakter potreby, jej miesto v hierarchii potrieb

b)vzácnosť - množstvo, hojnosť statku

Bez vzácnosti by sa hodnota nevytvorila

Angloamerická škola

A. Marshall, J. B. Clark

A. M. - abstraktná ekon., Cena trhovej rovnováhy - pri ktorej dopyt = ponuka, utvára sa v bode, kde sa pretína krivka dopytu a krivka ponuky (t.j. kde sa cena ponuky = cene dopytu, alebo hraničný úžitok = hraničným nákladom)

J.B.C. - Zákon o klesajúcej produktivite práce a kapitálu -

Teória hranič. produktivity -každý dodatočný prírastok práce dáva za podmienky, že sa rozsah kapitálu nemení, nižší prírastok než predchádzajúci prírastok.
Zákon klesajúcej produktivity - vyrobenú produkciu je možné rozdeliť na myšlené podiely, ktoré zodpovedajú príspeviu jednotlivých faktorov.

Lausanská škola

L. Walras, V. Pareto - všetky ekonomické veličiny možno matematicky- kvantitatívne vyčíslit' a riešiť vzťah medzi nimi

L.W. model všeob. ekon. rovnováhy. Úlohou ceny je vytvoriť rovnováhu v Nár. Hospodárstvo, ktoré sa zakladá na rovnováhe dopytu a ponuky.

W.P. ordinalistické verzie užitočnosti - užitočnosť sa vyjadruje len poradím ordinárnymi číslami - ukazujú, že jeden tovar je užitočnejší ako druhý. Myšlienka hosp. optima, ktoré je možné dosiahnuť pri optimálnom využití existujúcich zdrojov, optimálnom stave rozdelenia dôchodkov, zamestnanosti a najmenších výkyvov podnikateľskej aktivity.

Keynesova makroekonomická teória

Všeobecná teória zamestnanosti

A) uplatňoval makroekonomický prístup, všima si súhrnné národohospodárske veličiny:

celkový objem dôchodku

celkovú zamestnanosť

súhrnný dopyt

súhrnnú ponuku

celková osobná spotreba

celkové investície

celkový objem úspor

B) hovorí o kauzálnej závislosti ekonomických javov, ekonomické veličiny rozlišuje: 1. dané veličiny - v určitom časovom období neuvažuje o ich zmenách
2. nezávisle premenné veličiny - pôsobia na závisle premenné veličiny
3. závisle premenné veličiny - podliehajú vplyvu nezávisle premenných veličín, ale samé sa na ne nemôžu pôsobiť

C) jeho teória má statický charakter, napriek tomu že berie do úvahy faktor času, väčšinou nepríhliada na premenlivosť veličín

Teória rovnováhy úspory = investície

sklon k úsporám (spotreba) = úspory (spotreba) / Národný dôchodok = S (C) / Y

hraničný sklon k úsporám (spotreba) = dS (dC) / dY

hraničný sklon k spotrebe - udáva, o koľko sa zvýši spotreba ľudí, ak vzrastie ich príjem o 1 peňažnú jednotku

hraničný sklon k úsporám - udáva, o koľko sa zvýšia úspory ľudí, ak vzrastie ich príjem o 1 peňažnú jednotku

Štátne zásahy podľa Keynesa

1. Peňažná politika - cieľ je zabezpečiť zvýšenie efektívnosti dopytu prostredníctvom zabezpečenia dostatočného množstva peňazí, tzv. politika lacných peňazí- pokles úrokovej miery, vzrast sklonu k investovaniu
2. Zamedzuje vplyvu spkr investícií na národný dôchodok a zamestnanosť, Odporúčal politiku znovu rozdeľovania národného dôchodku v prospech tried s najvyššími výdavkami a zmeny v zdaňovaní
3. Návrat k politike protekcionizmu. Pri riešení problému plnej zamestnanosti zásada voľného medzinárodného obchodu stráca svoju platnosť.

Súčasný smery ekon. myslenia

1 Abstraktno modelový smer

A neokyesove teórie

B neoklasické teórie

2 Sociálno ekonomické, sociálno-historický smer

A teórie o transformácii kapitalizmu

B teórie konvergencie

3 Radikálna teória, inštitucionalizmus, neoinštitucionalizmus, nová ekonómia, konzervatívna ekonómia

W.W. Rostow -teória industriálnej spoločnosti a štádiá vo vývoji spoločnosti (tradičná spoločnosť, štádium prípravy spoločnosti na rozbeh, štádium rozbehu, štádium zrelosti, vek vysokej hromadnej spotreby predmetov dlhodobej spotreby).

Cobb-Douglasova produkčná funkcia - $y = A \cdot L \cdot K$ na betu

A- koeficient proporcionality - vplyv technického pokroku, rast kvalifikácie zamestnancov

alfa, beta - koeficienty elasticity

L - práca

K - kapitál